

РОЗВИТОК ВОЛЬОВОЇ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА ЯК ЧИННИК ПОДОЛАННЯ ЙОГО АКАДЕМІЧНОЇ ПРОКРАСТИНАЦІЇ

Дубініна Катерина Віталіївна,

к. психол. наук, доцент, доцент кафедри психології і педагогіки факультету педагогіки і психології НПУ імені М. П. Драгоманова, м. Київ, Україна. kate78@ukr.net

Прокрастинація, на думку багатьох науковців, стала гострою проблемою ХХІ століття, оскільки вона є феноменом, який у наш час надзвичайно стрімко поширюється. Термін «прокрастинація» є відносно новим для вітчизняної науки, проте – явище, давно відоме людству. Прокрастинація – це своєрідна емоційна реакція особистості на планові або необхідні справи, схильність людини до відкладання своїх справ «на потім», «на завтра», «на майбутнє».

Зтеоретичних надбань науковців відомо, що існує:

- три критерії, на підставі яких поведінка людини визначається як прокрастинаційна: контрпродуктивність, марність, відстрочка;
- три історичні етапи формування уявлень про прокрастинацію (донауковий, наукового осмислення, експериментально-прикладний);
- п'ять її видів (шоденна або побутова, у прийнятті рішень, невротична, компульсивна, академічна);
- два типи (розслаблена (тимчасова) і напружена (хронічна));
- детермінанти прокрастинації (ситуативні, перманентні) та її наслідки (стрес, відчуття провини, втрата продуктивності, невдоволення навколишніх через невиконання зобов'язань);
- причини прокрастинації (психологічні, соціально-психологічні, педагогічні та психо-фізіологічні) [5].

Особливої уваги заслуговує явище академічної прокрастинації у студентському середовищі. Студенти, які перебувають в умовах постійної психологічної напруги, надмірної кількості навчальних завдань та обмеження часу на їх виконання, схильні відкладати деякі справи на потім, що врешті-решт призводить до виконання їх в останню мить (день, ніч) при жорсткому дефіциті часу. Це позначається не тільки на якості, успішності навчання, а й на психофізіологічному стані студента, на його особистості загалом.

Спроби дослідити академічну прокрастинацію були здійснені як зарубіжними (М. Айткен, М. Качгал, В. О'Бріен, Л. Солоньон), так і вітчизняними вченими (Д. Анпілова, С. Бабагіна, Є. Базика, В. Бикова, Я. Варваричева, О. Грабчак, Н. Карловська, А. Коробейнікова, М. Кузнецов, К. Мей, С. Мохова, Я. Козуб, А. Неврюєв, С. Соболева, О. Фролова та ін.).

Здійснений нами теоретичний аналіз психологічних причин прокрастинації, зокрема її академічної, у попередніх наших дослідженнях [5], засвідчив, що однією із них є порушення вольової сфери, несформованість вольових якостей особистості. Люди-прокрастинатори – це особистості з нерозвиненими, несформованими вольовими процесами, які не вміють чи нездатні перемогти самих себе, подолати труднощі тощо.

Теоретичний аналіз наукових досліджень з проблеми волі (Н. Ах, Р. Ассаджіолі, М. Басов, Л. Виготський, В. Іванніков, Є. Ільїн, В. Калін, В. Котирло, С. Рубінштейн, В. Селіванов, Б. Смірнов та ін.) засвідчив, що її

психологічна природа трактується науковцями по-різному. Погляди на природу волі виявляються в межах від її заперечення як самостійно існуючого явища до виокремлення як центрального поняття в розумінні особистості людини, що доводить наявність труднощів у визначенні суті цього феномена й підведення поняття “воля” під якусь загальну психологічну категорію. Воля трактується дослідниками і як процес, і як функція, і як здатність, і як саморегуляція; як довольна форма мотивації; як свідомо організована і регульована людиною своєї діяльності й поведінки, спрямована на подолання труднощів при досягненні поставлених цілей тощо. Провідними є три підходи стосовно її природи: мотиваційний, “вільного вибору”, регулятивний. Вольова регуляція розуміється як опосередковане метою і мотивами створення

стану оптимальної мобілізованості, оптимального режиму активності й вірного спрямування цієї активності. Воля розглядається як свідома активність особистості, яка спрямована на подолання перешкод, що виникають на шляху досягнення мети діяльності. Воля проявляється через регуляцію внутрішніх станів, власних дій і різних психічних процесів, вольові дії та якості. У психології вольові якості особистості розглядаються як відносно стійкі, незалежні від конкретної ситуації психічні утворення, що засвідчують досягнутий особистістю рівень свідомої саморегуляції поведінки, її володіння собою [4],[7].

Що стосується досліджень розвитку вольових якостей у юнацькому віці під час професійної підготовки студентів різного профілю у вищих закладах освіти, то можна виділити праці О. Барабаша, І. Березовської, Н. Гутаревої, Л. Ковтун, С. Смірної, М. Шабаліної та ін.[4].

Результати власного емпіричного дослідження взаємозв'язку прокрастинації вольової саморегуляції студентів засвідчили наявність кореляції між цими явищами. В дослідженні було використано «Анкети щодо виявлення наявності стану прокрастинації» Є. Базики [3] та опитувальники: «Самооцінка сили волі» (Н. Обозов), «Оцінка своєї наполегливості», «Самооцінка організованості», «Самооцінка терплячості», «Оцінка своєї завзятості» (Є. Ільїн і Є. Фещенко) [7].

Дослідженням було охоплено 135 студентів 1-3-х курсів денної та 1-2-х – заочної форми навчання спеціальності «Психологія» факультету педагогіки і психології НПУ імені М. П. Драгоманова. Емпіричний аналіз показав, що високого рівня (хронічної) прокрастинації не виявлено у жодного із досліджуваних. У студентів першого (47,4%), другого (82,9%), третього (58,9%) курсів стаціонару виявлений середній рівень (тимчасової) прокрастинації. А у більшості 52,6% першокурсників, 17,1% другокурсників і 41,1% третьокурсників вона взагалі відсутня (низький рівень). У студентів-заочників, виявлено, що більшість першокурсників (60%) мають низький рівень прокрастинації, іншим 40% притаманний середній. У другокурсників, навпаки, тимчасова прокрастинація виявлена у 80% і відсутня 20%. Отримані результати свідчать, що більшість майбутніх фахівців – психологів мають стан тимчасової прокрастинації, який можна корегувати задля запобіганню появи її хронічної форми.

З метою встановлення зв'язку між рівнем розвитку прокрастинації досліджуваних і їх рівнем сили волі та вольових якостей (наполегливості, організованості, терплячості, завзятості), нами був здійснений кореляційний аналіз одержаних даних (за Пірсоном). Результати даного дослідження представлені нами лише у вибірці студентів 1-го курсу денної форми навчання. Більшість з них (63,2%) мають середній рівень *самооцінки сили волі*, 36,8% - високий. 52,6% першокурсників проявляють *наполегливість* на середньому рівні, 47,4% - на високому. *Терплячість* у більшості (57,9%) розвинута на середньому рівні, у 42,1% - високому. *Завзятість* на високому рівні виявляють 57,9% досліджуваних, на середньому - 42,1%. Низького рівня сили волі, наполегливості, терплячості, завзятості у них нами не виявлено. У 84,2% студентів було встановлено середній рівень *організованості*, у 15,8% - низький. Високого рівня розвитку цієї якості не виявлено.

Здійснений кореляційний аналіз засвідчив, що академічна прокрастинація досліджуваних корелює з рівнем прояву їх сили волі (0,30), наполегливістю (0,41), терплячістю (0,08), завзятістю (0,21), організованістю (0,56). Це свідчить про існування взаємозв'язку між названими явищами. Тому, цілком зрозуміло, що розвиваючи силу волі, вольові якості можна запобігти й подолати прокрастинацію.

Психологічна корекція даного феномену підтверджується дослідниками (С. Соболева, С. Мохова, А. Неврюєв та ін.). Серед основних шляхів профілактики та подолання прокрастинації у студентському середовищі є розвиток вольової саморегуляції, зокрема виховання сили волі (Т. Вайда).

Студентам для розвитку власної сили волі, вольових якостей, вольової поведінки в цілому необхідно створити для себе певну власну програму їх самовиховання [7]. Самовиховання за своєю психічною природою є вольовим процесом, а будь-яке самовиховання є одночасно і самовихованням волі [8]. Програма має такі складові: 1. Необхідно чітко визначити мету і завдання: перспективна мета (3-4 роки); на рік; найближчі цілі. 2. Поставити конкретні завдання і описати шляхи та засоби рішення. 3. Вибрати найслабші

сторони у розвитку вольових якостей; запланувати та записати завдання, шляхи, засоби самовиховання цих якостей. При цьому необхідно: 1) спланувати певну систему перешкод, труднощів, подолання яких вимагає прояву запланованого вольового уміння (фізичне навантаження і боротьба з втомою, інтелектуальне навантаження тощо); 2) передбачити певні умови, які будуть стимулювати активність до переборення труднощів; 3) відпрацювати і розпочинати використовувати засоби самостимуляції вольових зусиль: а) мобілізуючі засоби (самопереконання, самопідбадьорення, гра на самолюбстві, самонаказ, самозаборона тощо); б) організуючі засоби, що пов'язані з переключенням, розподілом уваги, регуляцією дихання тощо. 4. Встановити обов'язкові для себе правила у вихованні: *цілеспрямованості* (поставив мету – йди до неї сміло; виконання плану – основа успіху; закінчив день – підведи підсумки); *наполегливості* (роби не те, що подобається, а те, що потрібно; перепони для того й існують, щоб їх долати); *рішучості* (спочатку зрозумій – потім вирішуй; якщо ж вирішив – дій); *витримки і самоволодіння* (навчись володіти собою; виконуй все і завжди найкращим чином); *самостійності та ініціативності* (не покладайся тільки на тренера, педагога, дорослого тощо, хай навіть самого найкращого; не чекай, коли тобі вкажуть, підкажуть, дадуть завдання – дій за власним бажанням і покликом; будь найсуворішим суддею для самого(ї) себе).

5. Поповнити свої знання з метою найбільш кваліфікованого рішення поставленого завдання (література, досвід інших, спостереження, експеримент, консультації у спеціалістів тощо)[7].

Крім програми самовиховання варто застосовувати *техніку розвитку волі*, рекомендовані Р. Ассаджіолі [1], який розумів волю не як психічний процес, який передбачає вольові зусилля, а як прояв усвідомлених намірів та бажань, виявлення свободи людини за допомогою «Я» [2, с. 89 – 102]. В цьому контексті, К. Абульханова-Славська зазначала, що особистісна саморегуляція виступає як вольова лінія діяльності [6, с. 202].

Перше завдання для розвитку вольової регуляції полягає в тому, що необхідно мобілізувати всю енергію власних потягів і направити її на розвиток волі. Першою обов'язковою умовою виховання волі є серйозне рішення присвятити цьому весь необхідний час, енергію і засоби. Для того, щоб досягнути успіху, необхідно провести певну підготовчу роботу і створити первинну стимул-реакцію і прагнення. Подібна робота повинна збудити в особистості сильне емоційне бажання розвинути в собі волю, яке б потім переросло б в тверде рішення зробити все необхідне, аби цього досягнути.

Н. Шевченко доводить, що вольова саморегуляція в юнацькому віці є регуляцією більш свідомими, опосередкованими знаннями про зовнішній світ, про цінності й можливості, на основі яких здійснюється поведінка та оцінюються наслідки власної активності. Вона характеризується тим, що основним її механізмом виступає самостимуляція, що забезпечує мобілізацію особистістю власних можливостей для подолання труднощів, які виникають в процесі навчально-виховної діяльності студентів [9].

Отже, підсумовуючи можна стверджувати, що феномен академічної прокрастинації загалом й пошук її чинників, що спричиняють її виникнення, є предметом дослідження багатьох учених у зарубіжній і вітчизняній психологічній науці. Соціальна значущість проблеми, зростання осіб, які прокрастинують, та шкідливого впливу даного явища на розвиток особистості, свідчить про незаперечну актуальність і важливість її вивчення й запобігання. Результати нашого дослідження та інших вчених дають підставу стверджувати, що розвиваючи власну волю студенти можуть запобігти появі у них прокрастинації, пов'язаної з навчальним процесом.

Список використаних джерел

1. Ассаджіолі Р. Техніки розвитку волі [Електронний ресурс] / Р.Ассаджіолі // «Бібліотека: Психологія: Западная. Психосинтез: РАССАДЖИОЛИ: Роберто Ассаджіолі - ТЕХНИКИ РАЗВИТИЯ ВОЛИ». – Режим доступа: <http://lib.druzya.org/psychology/west/psicho-sintez/assojoli/view-Assagioli-teh-razv-voli.txt.full.html>.
2. Ассаджіолі Р. Психосинтез: теория и практика / Ассаджіолі Роберто. – М.: «REFL-book», 1994. – 314 с.
3. Базика С. Л. Стан прокрастинації як чинник, який пригнічує формування успішної особистості студента: результати дослідження / С. Л.Базика// [науково-практичний та освітньо-методичний журнал «Практична психологія та соціальна робота» / гол. ред. О.В. Губенко]. – Київ: №5 – 2014. – С. 23-30.
4. Дубініна К.В. Вольовий компонент у структурі підготовки практичного психолога / К.В. Дубініна // Професійна

підготовка практичного психолога: теорія і практика : [збірник наукових статей]. – Випуск 1 / Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова; авт. кол. : В.І. Бондар, Л.Г. Боброва, К.В. Дубініна та ін.; за заг. ред. В.І. Бондар, Ю.О. Приходько. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – С. 44-52.

5. Дубініна К.В. Прокрастинація як проблема психології особистості студента / К.В. Дубініна // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 12. Психологічні науки: 36. наукових праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. – № 7 (52). – С. 172 – 180.

6. Зеер Э. Ф. Психология профессиональных деструкций: учеб. пособие для вузов / Э. Ф. Зеер, Э. Э. Сыманюк. – М.: Академпроект; Екатеринбург: Деловая книга, 2005. – 240 с.

7. Ильин Е.П. Психология воли. – СПб.: Питер, 2000. – 288 с.

8. Селиванов В.И. Воля и ее воспитание. – М.: „Знание”, 1976. – 63 с.

9. Шевченко Н. Ф. Розвиток емоційно-вольової саморегуляції студентів в умовах вищого навчального закладу / Н. Ф. Шевченко / Педагогічні науки: теорія, історія інноваційні технології. – 2010, № 1 (3). – С. 270-280.

FINANSOWANIE KULTURY PRZEZ SAMORZĄD TERYTORIALNY W POLSCE

Zawora Jolanta

*Dr, Uniwersytet Rzeszowski, Instytut Ekonomii i Finansów
jolazawora@gmail.com*

Wprowadzenie

Kultura jest ważnym czynnikiem budującym więzi społeczne, wyraża też ambicje i dążenia mieszkańców, a dobra polityka kulturalna wpływa na rozwój ekonomiczny. Angażowanie sektora publicznego w finansowanie kultury jest działaniem uzasadnionym. Ingerowanie rządu i samorządów w rozwój kultury jest wyrazem dążenia do zachowania tożsamości narodu, zapewnienia równego dostępu do kultury, promocji i wspierania twórczości, czytowania społeczeństwa obywatelskiego i działania na rzecz rozwoju społecznego [1, s. 2].

Transformacja ustrojowa doprowadziła do sytuacji, w której to jednostki samorządu terytorialnego (JST) pełnią kluczową rolę w polityce kulturalnej. Zdecentralizowany system formował się w Polsce stopniowo. Utworzone w 1990 roku samorzady gminne, a następnie w 1999 roku powiatowe i wojewódzkie, otrzymywały coraz większe kompetencje. Trzy ustawy – o samorządzie gminnym, powiatowym i wojewódzkim – stanowią, że należą do nich zadania publiczne w zakresie „kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także sprawowania opieki nad dziedzictwem kulturowym i jego racjonalnym wykorzystywaniem” [2, art. 7; 3, art. 4; 4, art. 11].

Kryterium funkcjonalne podziału wydatków jednostek samorządu terytorialnego, tj. w zależności od przeznaczenia środków pieniężnych na finansowanie różnych sfer działalności, wyróżnia m.in. wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego. Wydatki na kulturę dzielą się na wydatki bieżące i majątkowe. Poprzez wydatki bieżące samorzady zapewniają mieszkańcom dostęp do oferty kulturalnej – z tych środków opłaca się wynagrodzenia osób pracujących w instytucjach kultury, produkcję wydarzeń kulturalnych, utrzymanie budynków i innych zasobów. Poziom wydatków bieżących można traktować jako wskaźnik stanu kultury. Z kolei wydatki majątkowe informują przede wszystkim o skali inwestycji w kulturę. Z tych środków finansowana jest m.in. budowa nowych obiektów kulturalnych i ich wyposażenie [5, s. 15].

Celem opracowania jest ocenę poziomu wydatków samorządowych przeznaczonych na finansowanie kultury oraz ich struktury i zróżnicowania. Analizą objęto przede wszystkim wydatki województw oraz gmin (przy uwzględnieniu ich podziału na miejskie, wiejskie, miejsko-wiejskie oraz z miasta na prawach powiatu). Okres badawczy obejmuje lata 2010-2016. Materiał empiryczny wykorzystany w analizie stanowiły dane Ministerstwa Finansów i Banku Danych Lokalnych GUS, a także Narodowego Centrum Kultury.

Kultura jako czynnik rozwoju

Kultura jest pojęciem wieloznacznie definiowanym. W socjologicznym ujęciu kultury podkreśla się, że jest to ogół materialnych i niematerialnych wytworów człowieka powstających w procesach życia społecznego w ramach określonej zbiorowości. Z socjologicznego punktu

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
Факультет філософії та суспільствознавства
Факультет педагогіки та психології**

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«АКАДЕМІЯ РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ І ПРАКТИКИ»**

ГУМАНІТАРНИЙ КОРПУС

Випуск 29

**Збірник наукових статей з актуальних проблем
філософії, культурології, психології, педагогіки та історії**

2019

УДК 159.9+1+37+93](063)
ББК 88я431+87я431+74я431+63я431
Г94

Редакційна колегія:

Бондар В.І. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, декан факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П. Драгоманова, заслужений працівник освіти України.

Дробот Г.І. – доктор історичних наук, професор, декан факультету філософії та суспільствознавства НПУ імені М.П. Драгоманова, заслужений діяч науки і техніки України.

Долінська Л.В. – кандидат психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології факультету філософії та суспільствознавства НПУ імені М.П. Драгоманова, заслужений працівник освіти України.

Глушко

Глушко Т.П. – доктор філософських наук, професор кафедри філософії факультету філософії та суспільствознавства НПУ імені М.П. Драгоманова, заступник декана з наукової роботи та міжнародних зв'язків

Крагель К.О. – голова Студентського наукового товариства факультету філософії і суспільствознавства НПУ імені М.П. Драгоманова

Майданюк І.З. – доктор філософських наук, завідувач кафедри культурології гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування

Матвієнко О.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та методики початкового навчання, заступник декана факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П. Драгоманова з наукової роботи.

Морозов І.В. – доктор культурології, професор кафедри менеджменту соціокультурної діяльності Білоруського державного університету культури і мистецтв.

Мсднікова Г.С. – доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософської антропології НПУ імені М.П. Драгоманова.

Митник О.Я. – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри практичної психології НПУ імені М.П. Драгоманова.

Можейко М.О. – доктор філософських наук, професор, завідувача кафедрою методології гуманітарних наук Білоруського державного університету культури і мистецтв.

Політевич О.Е. – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри інформаційних ресурсів і комунікацій Білоруського державного університету культури і мистецтв.

Приходко Ю.О. – доктор психологічних наук, професор кафедри психології і педагогіки факультету педагогіки і психології НПУ імені М.П. Драгоманова, академік Академії наук вищої школи України.

Синьов В.М. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, почесний декан факультету спеціальної та інклюзивної освіти НПУ імені М.П. Драгоманова, президент Асоціації корекційних педагогів України.

У збірнику подано наукові статті за матеріалами XXII Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми гуманітарних наук у дослідженнях молодих науковців» (8 листопада 2019 р.), X Міжнародної наукової конференції «Інноваційні технології в галузі культури» (15 листопада 2019 р.), Міжнародної науково-практичної конференції «Психосинтез: актуальні проблеми теорії та практики» (25 листопада 2019 р.)

У працях аспірантів, студентів та молодих вчених з України та Польщі висвітлено актуальні теоретичні та прикладні проблеми психології, філософії, культурології, історії, педагогіки, а також представлено міждисциплінарні пошуки та здобутки.

Упорядники:

Кучеренко С.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології і педагогіки НПУ імені М.П. Драгоманова.

Русаков С.С. – кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології та філософської антропології НПУ імені М.П. Драгоманова.

Гуманітарний корпус: [Збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії] – Випуск 29. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 154 с.

УДК 159.9+1+37+93](063)
ББК 88я431+87я431+74я431+63я431
ISBN

© Автори статей, 2019

© Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2019

© Видавництво «ТВОРИ», 2019

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
M.P. DRAHOMANOV NATIONAL UNIVERSITY OF PEDAGOGY**

**Faculty of Philosophy and Social Science
Faculty of Pedagogy and Psychology**

**NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE AND ENVIRONMENTAL SCIENCES OF
UKRAINE**

**ACADEMY FOR DEVELOPMENT OF PSYCHOLOGICAL
SCIENCE AND PRACTICE**

HUMANITARIAN CORPUS

Issue 29

**Collection of scientific articles on contemporary problems of
philosophy, cultural studies, psychology, pedagogy and history**

2019

Members of Scientific Board:

V.I. Bondar, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor, full member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Dean of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Drahomanov National University of Pedagogy, Meritorious Worker of Education of Ukraine

I.I. Drobot, Doctor of Sciences in History, Professor, Dean of the Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Drahomanov National University of Pedagogy, Meritorious Worker of Science and Engineering of Ukraine

L.V. Dolynska, PhD in Psychology, Professor, Chair of the Psychology Department, Meritorious Worker of Education of Ukraine

T.P. Hlushko, Doctor of Sciences in Philosophy, Assistant Dean of the Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Drahomanov National University of Pedagogy for Academic Matters and International Relations

K.V. Krahel - Chairman of the Student scientific society, Faculty of Philosophy Education and Science of M.P. Drahomanov National University of Pedagogy

O.V. Matviyenko, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor at the Department of Pedagogy and Methodology of Primary Education, Assistant Dean of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Drahomanov National University of Pedagogy for Academic Matters

I.V. Morozov, Doctor of Cultural Studies, Professor at the Department of Management of Sociocultural Activities of Belarusian State University of Culture and Arts

G.S. Mednikova, Doctor of Sciences in Philosophy, Professor at the Department of Cultural Studies of M.P. Drahomanov National University of Pedagogy

O.Y. Mytnyk, Doctor of Sciences in Pedagogy, Chair of the Department of Practical Psychology of M.P. Drahomanov National University of Pedagogy
M.O. Mozheko, Doctor of Sciences in Philosophy, Professor, Chair of the Department of Methodology of Humanities of Belarusian State University of Culture and Arts

A.E. Palitsevich, PhD in Pedagogy, senior lecturer of the Department of the theory and history of information-document communication of Belarusian State University of Culture and Arts

Y.O. Prykhodko, Doctor of Sciences in Psychology, Professor at the Department of Psychology and Pedagogy of the Faculty of Pedagogy and Psychology of M.P. Drahomanov National University of Pedagogy, Academician of the Academy of Sciences of the Higher School of Ukraine

V.M. Syniov, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor, full member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, honorary Dean of the Faculty of special and inclusive education of M.P. Drahomanov National University of Pedagogy, President of the Association of Correctional Pedagogues of Ukraine

This collection features scientific articles based on materials of the XXII International scientific conference "Actual problems of humanities in the research of young scientists" (November 8, 2019), X International scientific conference "Innovative technologies in the culture" (November 15, 2019), International scientific conference "Psychosynthesis: actual problems of theory and practice" (November 25, 2019).

Works by undergraduate and postgraduate students and young scientists from Ukraine and Poland address contemporary theoretical and applied problems of psychology, philosophy, cultural studies, history and pedagogy, and present interdisciplinary research and findings.

Compiled by:

Y.V. Kucherenko, PhD in Psychology, Associate Professor at the Department of Psychology and Pedagogy of M.P. Drahomanov National University of Pedagogy

S.S. Rusakov, PhD in Philosophy, Associate Professor at the Department of Cultural Studies of M.P. Drahomanov National University of Pedagogy

Humanistic Corpus: [collection of scientific articles on contemporary problems of philosophy, cultural studies, psychology, pedagogy and history] – Issue 29. – Vinnytsia: TVORY, 2019. – 154 p.

ISBN

© Article authors, 2019

© M.P. Drahomanov National University of Pedagogy, 2019

© TVORY, 2019

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ГУМАНІТАРНИЙ КОРПУС

Випуск 29

Друкується за оригінальними авторськими текстами.
Редакційна колегія не несе відповідальності
за авторську редакцію поданих матеріалів.
Верстка та оригінал-макет Мохонько Віталій

ЗМІСТ

Частина 1	5
<i>EVERYTHING WILL TELL THE MAPS...</i> PROPAGANDA AND THE HISTORY OF GDAŃSK mgr Bień Agnieszka	5
ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА КУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ Биркович Тетяна Іванівна, Ковальчук Денис Олегович	9
РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ Бондар Юлія Володимирівна,	10
DYREKTOR SZKOŁY JAKO MENEDŻER Emilia Wiczorek	13
ДО ПРОБЛЕМИ АКТУАЛІЗАЦІЇ ВНУТРІШНІХ РЕСУРСІВ ОСОБИСТОСТІ Оксана Войтенко	17
ПОЛІТИКА ВАТИКАНУ У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ У ВИСВІТЛЕННІ РАДЯНСЬКИХ ІСТОРИКІВ Гаврилов Владислав Олександрович	19
РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ МОРСЬКИХ БЛОКАД В ЕПОХУ АНТИЧНОСТІ Грабінський Володимир Олексійович	21
ПСИХОСИНТЕЗ КАК ОДНА ИЗ КОНЦЕПЦИЙ ФОРМИРОВАНИЯ МИРОВОЗЗРЕНИЯ ВРАЧА НЕОТЛОЖНОЙ МЕДИЦИНСКОЙ ПОМОЩИ Гришняева Е.В., Григору В.В., Шаповалова В.В.	24
РОЗВИТОК ВОЛЬОВОЇ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА ЯК ЧИННИК ПОДОЛАННЯ ЙОГО АКАДЕМІЧНОЇ ПРОКРАСТИНАЦІЇ Дубініна Катерина Віталіївна	25
FINANSOWANIE KULTURY PRZEZ SAMORZĄD TERYTORIALNY W POLSCE Zawora Jolanta	28
SERIAL KILLERS IN POLAND IN THE SECOND HALF ON THE 20TH CENTURY – SELECTED EXAMPLES Zajac Zaneta	34
EDUCATION OF THE UKRAINIAN MINORITY IN POLAND IN THE YEARS 1987-2010 Zubrzycka Sylwia	40
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W SZKOLE I NA UCZELNI – WYZWANIA XXI WIEKU mgr Janusz Kawa	47

СМИСЛОВИЙ АСПЕКТ ПОДІЛУ РИНКУ СФЕРИ КУЛЬТУРИ ЗА ОБ'ЄКТАМИ ОБМІНУ	
Калита Тетяна Вікторівна.....	53
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ІНТЕГРАЦІЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ У НАВЧАННЯ	
Колтишева Діна Сергіївна.....	55
КРИЗА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКИХ ВІДНОСИН В КОНТЕКСТІ ПСИХОСИНТЕЗУ: РОБОТА ЗІ СТРАХАМИ ОСОБИСТОСТІ	
Ларін Дмитро Ігорович.....	57
МИТЕЦЬ ЯК СУБ'ЄКТ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ	
Ліфінцева Олена Вікторівна	59
СТРУКТУРА ЦІННИСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА	
Лук'яненко Марина Миколаївна.....	61
PROAKTYWNOŚĆ W ŻYCIU ZAWODOWYM JEDNOSTKI	
Anna Mazurkiewicz.....	63
THE MAIN CAUSES AND PECULIARITIES OF LONELINESS IN GERMANY	
Vitalii MALIMON.....	67
CONSTITUTIONAL AND INTERNATIONAL LEGAL PROVISIONS ON CYBER SECURITY	
Mgr Mateusz Krzysztof Maciejczuk, Mgr Mateusz Olchanowski	70
„HISTORICAL AND LEGAL CONDITIONS OF THE ENTREPRENEUR'S RELATIONSHIP WITH THE JUDICIAL CULTURE. AN APPROACH IN PUBLIC ECONOMIC AND CIVIL LAW”	
Mgr Mateusz Krzysztof Maciejczuk, Mgr Mateusz Olchanowski	72
STADIUM CRIME IN TERMS OF CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY	
Mgr Mateusz Krzysztof Maciejczuk, Mgr Mateusz Olchanowski	75
ДЕСАКРАЛІЗАЦІЯ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ КУЛЬТУРИ ХХ СТОЛІТТЯ (НА ПРИКЛАДІ РАДЯНСЬКОЇ ПЛАКАТНОЇ АГІТАЦІЇ)	
Михайлова Аліса Олександрівна.....	77
ЧИ БУВ ПТАХХОТЕП АФРИКАНСЬКИМ ФІЛОСОФОМ?	
Пальчик Андрій Олександрович.....	80
РОЗВАЖАЛЬНІ ТЕЛЕПРОГРАМИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ	
Петенок Євген Петрович.....	83
ПСИХОСИНТЕЗ І СИМВОЛДРАМА В СТАНОВЛЕННІ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІНА ТЛІ ПРОСТОРУ СИМВОЛІВ	
Романюк Людмила, Вікторія Слотіна, Вікторія Тараненко,	85
PRZESTRZEŃ POLSKIEJ KULTURY W IMPERIUM ROSYJSKIM POCZĄTKU XX WIEKU	
mgr. Syzonenko Iryna	87

ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ УЧАСНИКІВ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ Солошенко Наталія Віталіївна.....	91
SUICIDAL BEHAVIOR DURING THE ADOLESCENCE – CASE STUDY ANALYSIS Stradomska Marlena	93
NEUROPSYCHOLOGY AND SELF-SICKNESS - CHRONIC DISEASE IN THE FAMILY. CHILD'S DISEASE AS A NON-STANDARD CRISIS ON THE EXAMPLE OF DISORDERS FROM THE AUTISM SPECTRUM (ASD) mgr Stradomska Marlena.....	97
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ДИТИНОЦЕНТРИЗМУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ОСВІТНІХ ЗМІН Тарасевич Олександра Віталіївна.....	100
ФІЛОСОФІЯ МЕРЕЖІ (INTERNET EPISTEMOLOGY) Тимошенко Ольга Тарасівна.....	103
КРИТЕРІЇ ВИЗНАЧЕННЯ ТА РІВНІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ Тищенко Катерина Вячеславівна.....	105
ПСИХОСИНТЕЗ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ АУТОПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ Чаркіна Олена Анатоліївна	108
СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ В ПАКИСТАНІ Чуткий Павло Сергійович.....	110
KULTURA W ROZWOJU SEKTORA KREATYWNEGO Szara Katarzyna	113
ПРОБЛЕМА ПОДОЛАННЯ ПРОКРАСТИНАЦІЇ ЗАСОБАМИ ПСИХОСИНТЕЗУ Язовіцька Яніна Олексіївна.....	118
ЧАСТИНА 2	120
MŁODZI O SOBIE W INTERNECIE – KRÓTKI KOMUNIKAT Z BADAŃ Wojtkowiak Monika.....	120
ЗАПРОШЕННЯ ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ КУЛЬТУРИ Гребенюк Валентина Григорівна	124
ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ Дичковський Степан Іванович.....	125
WPLYW REKLAMY NA KSZTAŁTOWANIE ZACHOWAŃ KONSUMENTÓW W WIEKU STARSZYM Kawa Janusz.....	128

ПРАКТИКА ТВОРЧОЇ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ РЕЖИСЕРІВ ЕСТРАДИ	
Касьяненко Андрій Сергійович	135
ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ОСВІТНІЙ ПЛАТФОРМІ УЧА.СЕ	
Михайлова Аліса Олександрівна.....	137
ФУТУРИСТИЧНИЙ ДИЗАЙН – ПРОГНОЗОВАНИЙ ДИЗАЙН МАЙБУТНЬОГО	
Мошенська Олександра Володимирівна.....	139
ІННОВАЦІЇ ЯК ЧИННИК СУЧАСНИХ КУЛЬТУРОТВОРЧИХ ПРОЦЕСІВ	
Нечай Тетяна Олександрівна	140
KULTURAWSPÓŁCZESTNICTWAW PORTALACH NAPRZYKŁADZIESERWISUHUBA.NEWS	
Piotrek Piotr	142
МУЗЕЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	
Тюска Валентина Борисівна, Гармадій Оксана Степанівна,	147